

MEDINIŲ stebuklų meistras

PARENGĖ GINTAUTAS ČIŽIŪNAS

Senoji žemaičių krašto liaudies skulptūra šiandien jau sunkiai įsivaizduojama be vaizdingose Luokės apylinkėse (Telšių r.) 1852 m. gimusio Augustino Potockio žemaitiškai kresnų, savotišku grubumu šio krašto žmonių pasaulėjautą atspindinčių šventųjų skulptūrų.

A. Potockis gimė Luokės apylinkėse. Tėvas buvo mūrininkas, gyveno Patumšių kaimo kumetyne. Anksti pradėjo tarnauti pas ūkininkus, paaugęs slapstėsi nuo rekrūtų, buvo sugautas, bet išsipirko. Vėliau išvyko į Ameriką (JAV), dirbo anglių kasyklose. Sugrįžęs į Lietuvą, daugiausia užsiėmė amatais. Jo darbai garsėjo Telšių, Luokės, Pavandenės, Janapolės, Upynos, Tryškių, Užvenčio ir keliose kitose apylinkėse. Skulptūras pradėjo kurti būdamas dvidešimties metų. Garsėjo ir kaip baldų meistras. Jo darytų baldų iki mūsų dienų yra išlikę kai kuriose Žemaitijos bažnyčiose, muziejuose. Įspūdingos A. Potockio margais raštais išdažytos kraitinės skrynios. Jis pats joms savo kalvėje ir apkaustus, išmoningus užraktus nukaldavo. Toje kalvėje jis ir geležinius kryžius, saulutes nukaldavo, gamindavo ir remontodavo žemės ūkio padargus.

A. Potockio darbų saugoma Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės mu-

Augustinas Potockis. Nuotrauka iš leidinio „Lietuvių liaudies menas“ (Vilnius, 1963)

ziejuje, Šiaulių „Aušros“ muziejuje, Lietuvos dailės muziejuje, Žemaičių muziejuje „Alka“, Jono Andriusevičiaus įkurtame Gaulėnų kraštotyros muziejuje (Upynos sen., Telšių r.) ir kt. Mirė A. Potockis 1945 m.

Viena pirmųjų apie Augustiną Potockį Lietuvos spaudoje pradėjo rašyti iškili etnografė, kraštotyrininkė, bibliotekininkė Marijona Čilvainaitė (gimė 1900 m. rugpjūčio 6 d. Upynoje (Šilalės r.), mirė 1995 m. birželio 28 d. Kaltinėnuose (Šilalės r.).

1938 m. Šiauliuose leidžiamame žurnale „Gimtasai Kraštas“ (Nr. 1–2 (17–18), p. 277–282) buvo paskelbtas jos straipsnis „Dievdirbys Augustinas Patockis“. Nuo to laiko praėjo jau 80 metų, tačiau jis neprarado savo įtaigumo iki šiol. Kitas A. Potockio darbų ir kūrybos propaguotojas buvo ilgametis Telšių krašto tyrinėtojas, muziejininkas, pedagogas Jonas Andriusevičius. Jų rašinius apie šį išskirtinį Žemaitijos liaudies meistrą spausdiname šiame žurnalo numeryje.

Kairėje – Augustino Potockio skulptūrėlė „Pieta“ (Leilėnų kaimo senkapiai, Telšių r.). Saugoma Lietuvos dailės muziejuje (LM 3102/1–3)